

Informació econòmica i confusió en la crònica de la bombolla del crack del 29 de John Kenneth Galbraith

Joaquim M Perramon Ayza

Departament Periodisme UAB

Abril 2011

El paper que va jugar la informació econòmica a la premsa en la crack de Wall Street l'any 29 està reflectit a la crònica de la crisi feta pel cèlebre economista John K. Galbraith, on analitza els fets que comencen amb el 'boom' immobiliari de Florida fins la tardor negra de 1929 que alimentaren la febre especulativa i la il·lusió pel diner fàcil.

El llibre sobre el crack del 29¹ resulta particularment adient per la talla de l'autor com economista, però també per la seva sensibilitat cap a la divulgació de l'economia i els mitjans de comunicació.

John Kenneth Galbraith (1908-2006) ha estat un dels economistes més reconeguts al món, ha publicat nombrosos llibres d'economia i ha realitzat altres activitats relacionades amb la divulgació del pensament econòmic com ara la d'editor de la revista Fortune Magazine des 1943-1948. És una activitat poc coneguda, Galbraith també va publicar dues novel·les, la primera -El triomf- publicada l'any 1968 porta com a subtítol '*una novel·la de la diplomàcia moderna*', un camp en què Galbraith tenia experiència pràctica ja que va ser l'ambaixador dels EUA a l'Índia des de 1961 fins al 1963. A la seva segona novel·la -Un professor- el personatge principal és un professor d'Economia de Harvard, igual que l'autor, que crea un model de previsió econòmica on identifica l'especulació irracional i això li permet treure profit de la bogeria dels altres. La bogeria (confusió) dels especuladors va ser un tema recurrent en alguns dels escrits de Galbraith com ara el dedicat al crack del 29.

Per a Galbraith el desenvolupament immobiliari de Florida fou el primer indicatiu de que el destí havia decidit enriquir a la classe mitja americana. La reacció del mitjans de

¹ En castellà Galbraith, John K. (1956) El crack del 29. Ed. Ariel, 1976

comunicació a l'huracà que el 16 de setembre de 1926 causà 400 morts i importants destrosses materials fou de que havia estat una saludable pausa a l'expansió p.(36). Un article de Wall Street Journal (8 octubre de 1926) deia "Florida segueix allà igual, amb els seus esplèndids recursos, el seu meravellós clima i excel·lent posició geogràfica. Florida és la riviera d'Amèrica'.

A començaments de 1928 la cotització encara responia als resultats de les societats però "L'escapada en massa al món de la irrealitat -component fonamental de la veritable orgia especulativa- començà seriosament.." (p.43) Tanmateix calia tranquil·litzar als que necessitaven tenir contacte- ni que fos feble- amb la realitat, de manera que "els procediments per a procurar confiança assoliren la categoria de professió". "Havia arribat el moment en que - com en tots el períodes d'especulació- els homes cercaven no el que retornés a la realitat de les coses, sinó les oportunes excuses per a sortir corrent cap el nou món de la fantasia" (p. 44).

El mes de març s'assolia l'eufòria. Els defensors de la situació afirmaven el lema segons el qual la Borsa és un mercat on els preus reflecteixen la lli de l'oferta i la demanda".

"En aquell període d'ebullició, els homes importants van ser cada cop més omnipotents des del punt de vista popular, o si més no, l'especulatiu" (45). Per exemple el Times parlava del 'poder màgic' del senyor Raskob de la General Motors.

L'any 1928 la Borsa havia tingut un alça de 86,5 punts. L'agost de 1929 el guany mensual era de 33 punts, havia augmentat moltíssim el volum de contractació, els préstecs per fer operacions de compra d'accions i els tipus d'interès d'aquests préstecs.

Això alarma alguns observadors però hi ha una reacció de la premsa financera com el Wall Street Journal on un periodista afirma que " per a discutir de la major part d'aquests temes es necessari tenir com a mínim coneixements precisos i la premsa general no satisfà aquesta exigència" (p112- WSJ 19 9 1929).

"L'any 1929, el terme 'traïció' no s'havia convertit encara en una forma ordinària de censura. Per tant el pessimisme no era considerat parent pròxim de la conspiració per a

destruir l'*American way of life*. Però ja començava a tenir connotacions d'aquesta mena". (p. 113)

Els optimistes oficials eren nombrosos i dotats del do de la paraula (p.113). Tampoc va mancar el suport a justificar aquella situació d'especulació general d'institucions acadèmiques i professors d'economia. "Els banquers constituïen per la seva part una de les fonts d'estímul per als que desitjaven creure en el auge" (p.115). En algunes ocasions intervenien en operacions especulatives, per tant era segur que no parlarien per a tirar una galleda d'aigua freda a la situació.

En alguna ocasió com en la que un prestigiós directiu d'un banc afirmava que s'havia de posar fi a la 'irrefrenada especulació' portaveus de Wall Street van contestar emprant qualificatius com ara atrofiat i retrògrad.

La premsa generalista era l'abastador d'escèptics, però en minoria massa gran "per a tenir raó". "La major part de periòdics i revistes de l'època varen contemplar l'huracà alcista del mercat amb admiració i temor reverencial però sense alarma" (p.116)

En alguns casos els periodistes rebien suborns i a l'extrem oposat hi havia la millor premsa financera especialitzada. Alguns serveis financers mai van deixar de tocar amb els peus a terra. La tardor de 1929 el Weekly Business and Investment Letter parlava del 'gran miratge de les accions'. L'expert de The Commercial and Financial Chronicle considerà en tot moment que Wall Street havia perdut el cap.

La pressió més important a favor de tocar de peus a terra i no perdre de vista la realitat la va protagonitzar el New York Times amb unes pàgines financeres que no es van deixar contagiar. En diverses ocasions va advertir als seus lectors de l'adveniment del dia de l'ajust. Amb el crac els optimistes van quedar desacreditats però durant l'eufòria va ser el Times qui va patir el descrèdit. "Seria una exageració dir que el Times va rebre amb alegria l'hora del veritable crac, però si que ho va anunciar amb inconfusible manca de pena" (p.118)

En l'eufòria uns diuen que tot va bé, els altres que no però s'imposen els primers per se els més insistents perquè hi guanyen en l'especulació. Ara bé que passa quan la

bombolla esclata ? La cosa comença per un tal Roger Babson, empresari, home que fa fundà una universitat i una organització estadística, que aspirava a ser candidat a la presidència dels USA i que devia tenir certa influència malgrat no era un referent. Babson afirmà en una Conferència anual del Comerç que més tard o més aviat es produiria la depressió i que era possible que fos terrorífica. El mercat, deien, es va ressentir de les declaracions i Wall Street contestà les declaracions dient que no es podien prendre seriosament. També al Wall Street Journal es feia ressò de les declaracions d'una Casa de Canvi que aconsellava els seus clients dient que “ no hi ha cap raó per a que un pronòstic gratuït d'una eventual depressió del mercat procedent d'un ben conegut estadístic ens hagi de forçar a vendre precipitadament els nostres valors”. L'economista Irving Fisher també intervingué per a tranquil·litzar tothom.

El mercat va superar momentàniament el break de Babson, però a la setmana següent, el 9 de setembre els preus van baixar de nou. Dilluns el New York Times suggeria que la cosa s'havia acabat. El divendres 9 de setembre el Wall Street Journal deia “els moviments dels preus del principal grup de valor continuà mostrant les característiques d'un major procés temporalment interromput per un ajust tècnic²” El dia 11 fou el dijous negre.

En oposició a l'actitud del New York Times que havia tocat sempre de peus a terra, el Wall Street Journal, fidel als interessos, s'havia distingit per fer posar en dubte qualsevol intent de realisme a partir de la defensa dels principis d'eficiència del mercat. Galbraith volgué acabar la crònica del crepuscle de la il·lusió de Wall Street amb la màxima que, com era tradició, el Wall Street Journal publicava per a encapçalar les notícies del dia. Era de Mark Twain

"Don't part with your illusions. When they are gone you may still exist, but you have ceased to live." // No us separeu de les il·lusions. Quant ja han marxat encara podeu existir, però ja heu deixat de viure

² Frase que faria feliç Quim Monzó veure La Vanguardia 8 de novembre de 2007, p.22